

УДК 614.2

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО МЕДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ПІДРОЗДІЛІВ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

В.О. Волошин, доктор медичних наук, професор, професор СК-3 Національної академії СБ України

Г.І. Тітов, кандидат медичних наук, підполковник медичної служби, начальник ВМС УСБ України в Дніпропетровській області

Резюме. В статті наведені данні щодо сучасного стану організації медичної підготовки військовослужбовців Служби безпеки України, та визначені шляхи її оптимізації з метою підвищення ефективності медичного забезпечення особового складу в системі СБ України.

Ключові слова: Служба безпеки України, військовослужбовці, медична підготовка, організація.

Вступ. Стан здоров'я військовослужбовців – вагомий чинник боєздатності військових формувань, який має суттєве економічне та соціальне значення [1, 2]. Наукові концепції здоров'я здорових і професійного здоров'я складають теоретичну основу військової профілактичної медицини, метою якої є збереження відповідного рівня здоров'я військовослужбовців, котрий забезпечить виконання професійних завдань [3, 4].

Згідно Закону України „Про Статут внутрішньої служби” кожен військово-службовець зобов'язаний додержуватися вимог безпеки, вживати заходів до запобігання захворювань, травматизму, повсякденно підвищувати фізичну загартованість і тренованість, утримуватися від шкідливих для здоров'я звичок [5].

Виходячи з особливостей оперативно-службової діяльності військовослужбовців Служби безпеки (СБ) України, проблема збереження їх здоров'я, а в деяких випадках і життя, багато в чому буде залежати від їх вміння ефективно використовувати на практиці знання і навички з надання першої медичної підготовки.

В зв'язку з цим актуальною слід вважати цілеспрямовану роботу щодо базового навчання і удосконалення знань та практичних навичок військовослужбовців СБ України з надання першої медичної підготовки при

травмуванні, пораненні або гострому захворюванні, що в свою чергу дозволить забезпечити не тільки якісне виконання поставлених завдань, але й збереже кількісний і професійно якісний склад військовослужбовців СБ України.

Мета роботи: розробити пропозиції щодо оптимізації організації підготовки особового складу СБ України з надання першої медичної допомоги з урахування особливостей службової діяльності.

Матеріали та методи дослідження. Дослідження проводилося із використанням соціально-гігієнічних методів: бібліосемантичного, системного аналізу.

Результати дослідження та їх обговорення. Результати проведеного аналітичного дослідження свідчать, що організація і проведення спеціальної підготовки особового складу СБ України являє собою складову частину системи загальнодержавних оборонних заходів, що проводяться у мирний та воєнний час.

Необхідно констатувати, що у всіх підрозділах СБ України здійснюється відповідно до затверджених планів спеціальна підготовка особового складу в системі позаузівської підготовки за всіма видами військової служби, яка включає в себе питання оперативно-службової діяльності та контролюється відповідними органами і

підрозділами згідно з вимогами нормативно-правової бази СБ України.

Доцільно зазначити, що питанням медичної підготовки особового складу СБ України теж приділяється певна увага. Відомо, що конкретний вид медичної допомоги визначається місцем її надання, підготовкою осіб, які її надають та наявністю необхідного обладнання та оснащення [6]. З урахуванням можливої участі особового складу СБ України у бойових діях військово медичною службою СБ України проводиться навчання військовослужбовців принципам і способам надання першої медичної допомоги, а співробітників медичних підрозділів – способам надання екстреної медичної допомоги, долікарської, першої лікарської та кваліфікованої медичної допомоги відповідно до затверджених стандартів та наявних технічних можливостей.

Відомо, що перша медична допомога надається безпосередньо на місці поранення (ушкодження) або в найближчому укритті самими військовослужбовцями у порядку само- і взаємодопомоги, тому засвоєння її елементів повинно бути обов'язковим для кожного співробітника СБ України.

Разом з тим, необхідно констатувати, що її первинний рівень, по-перше, базується на знаннях отриманих співробітниками під час навчання у середніх і вищих навчальних закладах за програмою „Безпека життєдіяльності”, по-друге, він підтримується під час занять з надання медичної допомоги, які організуються і проводяться керівниками медичних підрозділів за місцем проходження служби. Проте, якісний їх рівень не завжди відповідає існуючій потребі, що обумовлено відсутністю централізовано затвердженої уніфікованої програми для теоретичної і практичної підготовки особового складу з даного напрямку і впровадження у всіх підрозділах СБ України.

Розроблена та видана для індивідуального користування у 2002 році „Пам'ятка співробітнику Служби безпеки України щодо надання першої медичної допомоги і дій у разі

застосування засобів масового ураження”, яка була розрахована на співробітників СБ України з метою навчання їх прийомам надання першої медичної допомоги при нещасних випадках і захворюваннях, а також діях в умовах застосування засобів масового ураження була видана малим тиражем і тому не могла задовольнити наявні потреби всього особового складу [7]. На сьогодні у Національній академії (НА) СБ України, як одному з провідних вищих навчальних закладів України, на яку покладені обов'язки підготовки фахівців СБ України, відсутній цикл занять присвячених початковій медичній підготовці, як на рівні підготовки бакалаврів, спеціалістів і магістрів. Також слід відзначити, що і під час проходження курсів підвищення кваліфікації оперативного і керівного складу СБ України програма навчання не містить питань з цього напрямку.

Відсутні цикли тематичного удосконалення для керівного складу і фахівців військово-медичного управління (ВМУ) СБ України і в НА СБ України. Співробітники ВМУ СБ України проходять курси з підвищення кваліфікації за відповідним фахом на базі Національної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупіка або факультеті перепідготовки і підвищення кваліфікації Української військово-медичної академії, без урахування особливостей проходження військової служби. Виходячи з цього, на наш погляд, доцільно було б ввести в програму навчання курсантів, слухачів і студентів НА СБ України цикл підготовки з надання першої медичної допомоги, а для керівного складу військово-медичної служби СБ України короткотерміновий курс тематичного удосконалення з питань організації медичного забезпечення співробітників СБ України при надзвичайних ситуаціях та в особливий період.

Реалізація запропонованих заходів щодо впровадження уніфікованої програми теоретичної і практичної підготовки особового складу СБ України з питань надання першої медичної допомоги та здорового способу життя (з виділенням фіксованих навчальних годин), планування і проведення таких занять на

потоках перепідготовки і підвищення кваліфікації, введення курсу тематичного удосконалення для керівного складу військово-медичної служби з питань організації медичного забезпечення співробітників СБ України при надзвичайних ситуаціях та в особливий період сприятиме збереженню здоров'я та подовженню професійного довголіття військовослужбовців СБ України, а в деяких випадках збереженню і їх життя в складних умовах оперативно-службової діяльності.

Висновки

1. Встановлено, що в системі підготовки співробітників Служби безпеки України на базі Національної академії СБ України не приділяється відповідна увага питанням організації та надання першої медичної

допомоги в повсякденних умовах та за умов надзвичайних ситуацій.

2. Для оптимізації медичної підготовки особового складу підрозділів Служби безпеки України доцільно впровадити в навчальні плани підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації співробітників СБ України цикли занять з надання першої медичної допомоги, захисту особового складу в екстремальних ситуаціях та здорового способу життя.

3. Доцільно ввести в програму навчання Національної академії Служби безпеки України цикл тематичного удосконалення для керівного складу військово-медичної служби щодо організації медичного забезпечення співробітників СБ України при надзвичайних ситуаціях та в особливий період.

Література

1. Концепція професійного здоров'я військовослужбовців у Програмі будівництва та розвитку Збройних сил України / Білий В.Я., Шохін О.О., Вовкодав М.М., Варус В.І. // Наука і оборона. – 2000. - №3. – С. 22-26.

2. Варус В.І. Стратегія превентивної медицини в охороні професійного здоров'я військовослужбовців Збройних Сил України у ХХІ сторіччі / Варус В.І. / Наука і оборона. - 2001. - №2. – С. 20-23.

3. Авиационная медицина катастроф. – М., 1994. - 367 с.

4. Ступаков Г.П. Авиационная антропозология / Г.П. Ступаков, И.Б. Ушаков / - М., 1999. – 480 с.

5. Закон України „Про статут внутрішньої служби” (1999 р.).

6. Військово-медична підготовка / Під редакцією Бадюка М.І. – К.: „МП Леся”, 2007. – 484 с.

7. Пам'ятка співробітнику Служби безпеки України щодо надання першої медичної допомоги і дій у разі застосування засобів масового ураження. – К.: Генеза. – 2002. – 32 с.

Науковий рецензент доктор медичних наук, професор Бадюк М.І.